

Nýtt danskt oljufelt byrjar framleiðsluna

JAN MÜLLER

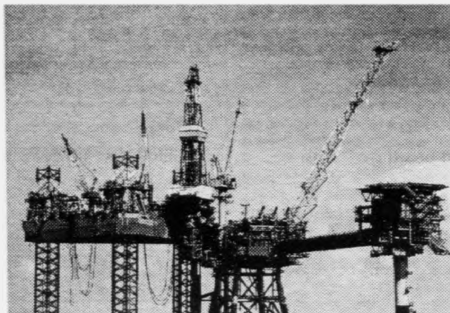
Í farna mánað fór enn eitt oljufelt á danskum øki í Norðsjónum undir framleiðslu. Talan er um Lulita feltið og er tað tað 13. olju- og gasfeltið yvirhøvar í danska partinum av Norðsjónum. Tað er Mærsk Oilie og Gas AS, sum er operatørur vegna DUC og Danop/Statoilbólkun.

Boripallurin Mærsk Endeavour er just liðugur við at bora og veður framleiðslan frá Lulita frá tveimur brúnum, harav tann longist er næstan fimm kilometrar langur. Dagliga framleiðslan verður 8.500 tunnur um dagin. Lulita oljufeltið liggur nakrar kilometrar í ein norðan frá Harald pallinum á 65 metra

dýpi. Sjálv oljugoymslan liggur 3,5 kilometrar undir havbotninum.

Lulita feltið er bæði á øki, sum AP. Møller hevur einkarrætt til og á lisensum hjá Danop/Statoilbólkunum. Framleiðslan verður bytt soleiðis: DUC, sum stendur fyri Dansk Undergrunds-konsortium, ið AP. Møller eigur, hevur 50% og i Danop/Statoilbólkunum verða tey 50% bytt soleiðis: Statoil 18,8%, Dansk 13,6%, Denerco Oil, 12% og LD Energi 5%.

A myndin siggja vit boripallin Mærsk Endeavour, sum borar teir báðar Lulita brúnnarnar frá útbúnaðinum hjá AP/Møller á Haraldpallinum (Kelda er tíðindaskriv frá Mærsk Oilie og Gas AS)

ØLL vilja hava

SOSIALIN

**»Í býin«
hvønn hósdag
í Sosialinum**

Sjónarmið Vinnuligir karmar?

Bankamálið er nú endiliga avgreitt. Lat okkum nú taka um sjálvan kjarnan í tí føroyska bygnaðartrupulleikanum: Tann almenna bygnaðin! Tíðin er ímóti okkum

Ofta undrast vit á, hví tað skal vera so trupult at virka í Føroyum, vinnuliga og alment. Hvi tykist tað miseydnast so ofta, tá fólk við góðum royndum í útlondum, koma til oyggjarnar og verða sett at leiða arbeiði, felag ella stovn. Hvat er tað, sum er so ódrvísi í Føroyum?

Tað er neyvnan teknikkur ella skipanir, sum eru so serligar. Ein almanna-veiting er nokunlunda tann sama í Føroyum sum í Tysklandi og ein verkstímiðja skal helst rekast umleið eins í Sør-vági sum í Ronne á Bornholm.

Helst eru fleiri víðurskipti galdandi, men lat meg í hesi grein vísa á nøkur víðurskipti, sum kanska eru av serligum týðningi.

Í fyrsta lagi er tað stuðuls-virksemið. Tað, sum t.d. Tórshavnar Radioser-vice ofta er fyri Tórshavnar Skipasmíðju. Ein virkisleiðari í útlondum keypir vanligar tenastur ymiska staðni frá og leggur bert tann partin afturat vörutuni, sum just tað virkið hevur serligar fortreytir fyri.

Í Føroyum er so mangt, sum má byggjast frá grundini. Eitt dømi, sum hepnast, er gamla Føroya Fiskasøla. Har var bygt frá grundini bæði til peningarensli, pakning, virkisleiðslu, søluútbúgvingar, skipabygging o.a., sum lítið hevði við fiskasølu at gera, men var neyðugur partur fyri at fiskivinnuskipanin kundi virka í menning.

Tað er so marga staðni, at hetta ikki hepnast. Ikki tó fólkíð ikki erfullført, men tí virkiskarmarnir eru trongir.

Í øðrum lagi er tað kunnleikin. Tað, sum á útlendskum máli verður nevnt »avanceret faktor-udrustning«. Ein leiðari í útlondum hevur vanligar góðar vitanartænastur í nánd. Skúlar, fróðskaparsetur, granskingarstovnar, granskingarparkir, felagsskapir, læruskipanir o.a.m. Útvarp, bløð, ríðarrit og sertænastur eru alla tíðina við hondina við ítúkiligari og víðkomandi vitan.

Í Føroyum er tað tun-

ligt við ítúkiligari, nýliga víðgjörðari vitan á høgum støði. Eitt dømi er eitt niðurpint fróðskaparsetur, sum í peningaligari ómegd noyðist at venda sær til ymsan tilvildarlígan granskingarstyrk, og so sjálvsagt ikki kann standa seg í kapping við meir ella minni sjálvbestaltaðar útlendskar »serfrøðingar í føroyskum víðurskiptum«.

Eitt gamalt dømi, sum hepnast, vóru ætlanirnar, sum gjörðar vóru seinast í 50-unum og sum fingust at virka fyrst í 60-unum.

Vit hava hesi seinastu 10 árin í krepputíðini ikki megna at latið nakra greiða, gjøgnumarbeidda kreppuætlan úr hondum, ikki tí fólkíð ikki er fullført, men tí virkiskarmarnir eru trongir.

Í trýja lagi er tað kunnleikin um smálutirnar. Tað er heilt vanligt í útlondum, at tað er so mangt, ein leiðari ikki veit. Tað eru mong onnur, sum vita og leiðarin tekur sær bert av leiðslu.

Í Føroyum ber hetta ikki til. Føroysk leiðslumentan er treytað av teim smáu víðurskiptunum. Skilamaðurin/konan, sum skipaði, mátti duga bæði at leiða og at virka í praksis. Ráðini vóru - og eru - ikki til annað og fólk hava ikki álit á, at tann, sum ikki »eingang veit hatta«, tó kann vita til at leiða.

Hetta ger, at krøvini til ein føroyskan leiðara eru væl stóri, enn krøvini til ein útlendskan leiðara. Hetta er helst ikki just so sum flestu okkara hugsa í fyrsta umfari.

Í fjórða lagi er tað altjóða kappingin. Longu mitt í 1800-talinum, tá talan var um frihandil í Føroyum sóu fólk vand-an, um Føroyar gjörduð handsliga ov innibýrgdar.

Hesi seinastu 5 árin hava vit byrgt okkum meir og meir inni við innlendis tenastum uttan móguleika fyri útlendskari kapping. Tað seinasta og mest ræðandi er lógin frá 1997 um forðingar í sambandi við sølu av fiski.

Teoretiskt kunnvi vit

leggja til merkis, at av hesum fyra »bygnaðar-trupulleikunum« í føroyskum vinnubúskapi, eru trýggir beinleiðis víðgjördir í tí, sum M. Porter gav heitið »diamantur-in«, sum er høvuðsmyndin hansara í sambandi við kappingarføri í tjóðum.

Eftir hesum myndli eru virkiskarmarnir góðir, har sum virkir eru í harðari altjóða kapping, hava lætta atkomu til stuðlandi vinnur, hava lætta atkomu til kunnleika á høgum støði og so tað, sum ikki er nevnt omanfyri, at virka millum kræsnaar keyparar, sum seta høg krøv til vøruna.

Sæð við hesum eygunum er tað sera trupult at vera virkisleiðari á Føroyum og at fáa eitt virki at bera seg, um tað skal virka til útflutnings. Við øðrum orðum: vinnukarmarnir eru trongir.

Uttan at vit rættiliga hava gjört okkum tað greitt, so eru vit í dag í eini støðu, sum er sambærilig við 50-ina, tá tann fysisk infrastruktururin víð vegum, havnum og el var so illa fyrri, at vit illa kundu tosa um títíðar modernaðar vinnukarmarnir: teir vóru als ikki til staðar!

Tí var ongin í altjóða høpi modernað vinna uppbygd í Føroyum fyrr enn væl inn í 60-ina og sum var í hæddini í gull-tíðini hjá gomlu Føroya Fiskasølu í 70-unum og 80-unum.

Í dag er støðan aftur tann, at vit hava ongan í altjóða høpi modernað vinna, hvorki innanfyri fiskivinnuna ella aðra vinna. Vit hava bert vinnur í harðari priskapping. Orsøkin er aftur at finna í vinnukarmunum, sum ikki eru til staðar fyri modernað vinna.

Uppgávan at skapa modernað vinnukarmar í Føroyum krevur, soleiðis sum eg siggi tað, eitt ambød hvorki meir ella minni: tað er ein kunnleika- og útreiðsluoptimalan almennan bygnað.

Vit kunnu í hesum høpi siggja tann almenna bygnaðin sum eitt slag av »Kolumbaseggis«, tí honum liggja minst 4 ymskiri lykklar, sum kunnu

snarast um somu tíð.

1. meir enn helvtin av føroysku framleiðsluorkuni liggur har og hin helvtin er nógv ávirkað hadani

2. stórir partur av føroysku leiðsluorkuni liggur har

3. stórir partur av tí, sum kundi vorðið »vitanar-infrastrukturur« liggur har

4. tað er í síðsta enda bygnaðurin tí almenna sektorinum, sum myndar ráðgevingina á hægsta politiska og vinnuliga stigi.

Virkiskarmarnir í Føroyum eru als ikki til staðar í sambandi við eina modernað vinna anno 2000. heilt einfalt tí vit eru so lítil tjóð úr í Atlantshavi við egnum máli, egnari mentan og egnum búskapi, uttan at vit hava byrgt upp fyri hesum vansum og vent teimum til okkara fyrimunar.

Vit noyðast sjálv at berja okkum framá! Har-tí krevst orka, leiðsla, vitan og gott politiskt handalag - og eg siggi bert eitt stað at finna hesi fyra: í tí almenna sektorinum!

Setir hendan samgong-an sær fyri at broyta vinnukarmarnar munandi og ger nakað við tað, so eigur tað at bera til inn-anfyri hetta valseikið at koma heilt væl áleiðis!

Tora vit ikki at taka spurningin um tann almenna bygnaðin upp, so óttist eg, at alt annað verður til líttla og onga nyttu!

Bankamálið er nú endiliga avgreitt. Lat okkum nú taka um sjálvan kjarnan í tí føroyska bygnaðar-trupulleikanum: Tann almenna bygnaðin! Tíðin er ímóti okkum!

Sigur J. Heinesen